

התפוררות הדמוקרטיה מתקרבת אל הקו האדום

שילטון האספסוף

משך כמה ימים עמד החוק חסרי אונים. שרים וחברייכנסת התחרו ביהם על אליפות ביוון בית-המישפט. קור מץ של חברייכנסת שיתק את התחבורה. הממשלה אינה מסוגלת לקבל כימעט שום החלטה — וכאשר היא מחליטה, היא נסוגה מהחלטתה למחרת היום. המישטרה אינה מתפקדת, והכנסת הופכת קירקס. כללי התקשורת סוגדים לכל סקנדליסט הצועק כמה דברייאיוולת, ותבורות של קוראיהי דד נלהבים רצות אחרי כל דמגוג העולה על סוס פופולרי.

סכנה נראית כמיפלצת נוראה. יש צורך חיוני במנהיג הגואל. בשיחות בבית ובמקום-העבודה, בבית הקפה וברחוב, חוזרות כמה טיסמות פריי מיטיבות פעמים אין-ספור, וסיקרי דעת-הקהל מוכיחים כי 85% של הגשאלים סבורים שיש לתלות, לשרוף, לקרוע לגזר רים את האוייב. כך נמשכת האורגיה, עד שי האספסוף מתעייף. דמגוג אחר עוי לה על סוס אחר, הוא מגדה אויב חדש וגאולה חדשה, וההמונים נזי הרים אל האויב החדש.

איסר הקטן כינס את העיתונאים, והראה להם את ההוכחה הניצחת: הזמנה מצרית לכמות זעירה של קובאלט, שהושגה על-ידי סוכניכסול חצי-מטרף. שליחי ישראל בעולם ביצעו מעשי-טרור נואשים כדי לשחק את המוימה, מזכירה גרמנית בקאהיר פתחה חבילת-חוסת והתעוורה. ההיסטריה הציפה את המדינה מגבול אל גבול, נוצרה אווירה של סוף העולם. היה נרמה שבועוד רגע תכריז ישראל מידחמה על מצריים ו/או על גרמניה. דדעת-הקהל הער מצית היה נרמה שישראל יצאה למדעה.

אלא שאו חי דוד בן-גוריון, והוא שלט בכיפה. הוא הזמין אליו את איסר הקטן, וסילק אותו מתפקידו במשיכת-קולמוס אחת. ההיסטריה שככה ונשכחה.

תופעה עצמה אינה חדשה בישראל. היא צפה מדי-פעם גם בתקופות קודמות. אולם או היא לא פרצה את

התיקשורת, הממשלה מיטלמלת כעדה נידף כרוח, והכל מאושרים כיריעה שהעולם שוב כולו נדרנו. גם בזה אין חדש. ההידוש הוא בהתיקפות ההיסטריות התכופות בענייני-פנים. ניקח, לדוגמה, את פרשת ה"פרוטקשן".

תופעה זו לא נולדה אתמול. היא צמחה באיטיות במשך שנים רבות. כבר לפני ארי-בע"חמש שנים היה ברור כי העולם-התחרון מתפקד טוב יותר מאשר המישטרה, וכי בהדרגה התכסתה הארץ כולה מערכת של פשע אלים. ביריונות וסחיטה.

איך מגיבה על כך חברה דמוקרטית רציונלית?

המוסדות המוסמכים מתעוררים לחומר רת התופעה. העיתונות מגלה את מימדיה ופרטיה. חברייכנסת מתחים ביקורת עניינית על מהדלי השילטון. ראשי המוסדות הכושלים מתפטרים. נקבעת תוכנית רה"ב — חינוכית, חברתית, מישפטית, מישרטרטית. למאבק בתופעה. מגייסים אמר צעים חדשים, אנשים חדשים ורעיונות חדשים.

אצלנו אין זכר לכל אלה. תחת זאת, באיחור של כמה שנים טובות, מגלים כמה ח"כים שזהו סוס מצויין לרכב עריו. נשי מעט הקריאה: "עליהם!" כליי התיקשורת מצטרפים למקהלה.

אורגיה של היסטריה. "פרוטקשן" תחת כל עץ רענן, פשע מאחרי כל פינה. כמה עסקנים ממדרגה שלישית הופכים גיבורי היום. מיפלצת ה"פרוטקשן" מפחידה את הילדים. ובסופו של דבר גם מתגלית מוזי מה מחרידה של הערבים והכנסיה הנוצרית להשמיד את עם ישראל באמצעות סמים.

התוצאה? אפס מאופס. האספי סוף יתעייף ויחפש היסטריה חדישה, הדמגוגים יעזו על סוס חדש, שום דבר לא יתוקן, הפושעים "ינמיכו את הפרופיל", למשך כמה שבועות — ואז יחזור הכל למסי לודו. עסקים כרגיל.

מדימה ומאלפת עוד יותר פרי שת אגד.

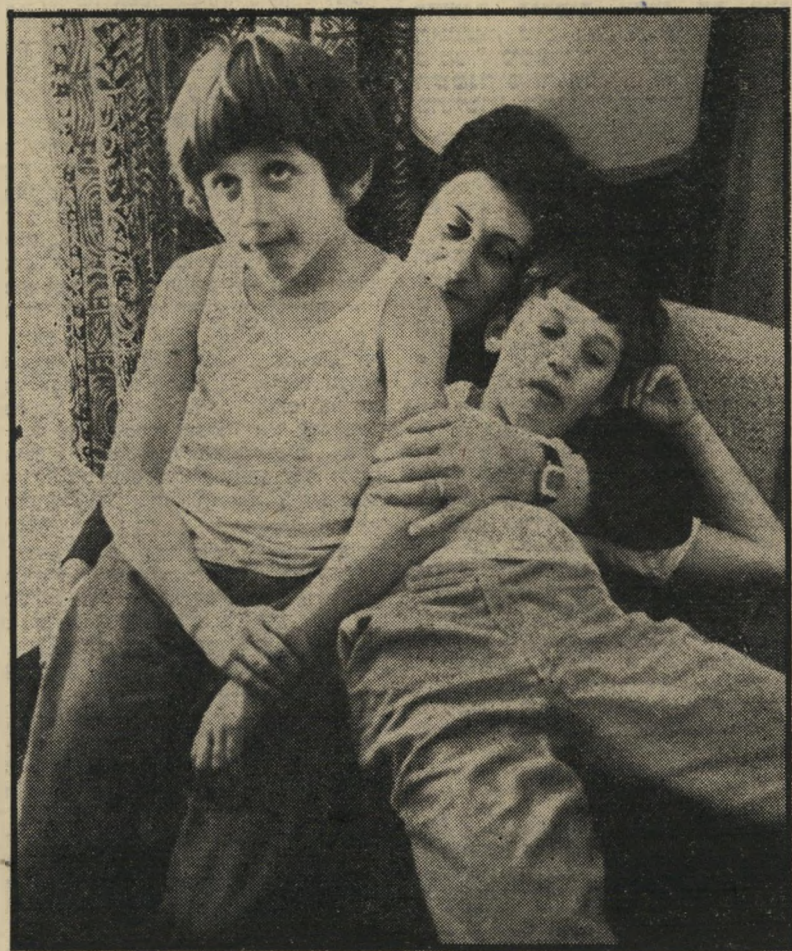
"אגד" הוא אויב אידיאלי. רוי אים אותו, שונאים אותו. אין קל מאשר לצויר על הקיר דמות של נהג בעזיכרם, המתעלל כציבור, הגורף חון והמחביא את המידיזי נים הגנבים בחברות השאיות.

הבעיה עצמה פרוואית, מסוכנת. אין בה גיבורים ואין בה צדיקים. יש הזי נחה של הרבה שנים, תיסכוכת שקשה להתירה. יש צורך בוויכוח חשבונאי ממושך ומשעם.

אבל הדמגוגים הקטנים, שחחמי צו את הפוס של ה"פרוטקשן" קפי צו על האוטובוס. שוב נשמעה הקריאה: "עליהם!"

עליידי החלטה חסרת-היגיון וחסרת-אחריות השיגו כמה מחברי ועדת-הכסי פים את שביית-התחבורה. חבריי-הוועדה הסבירים, ידעו כי זהו מישחק ציני של עסקנים רודפי-פירסום-עצמי. אך הם לא העזו לפצות פה. העניין היה פופולרי מדי. נוצר מצב-חירום. המוני הנוסעים עברו ברוצן את כל מדורי הסבל, מתוך אמונה תמימה שהם דופקים את האויב — נהג אגד.

הם לא הבינו שהם דופקים רק את עצמם, לטובתם של כמה דמי (תמשך בעמוד 16)

מישפחת יונדף: סבסטיה במהדורה חמורה עוד יותר

כיום ברור כי קומץ המדענים הגרמניים במצריים היה בדיחה. מאמצם לייצר טינ מצרי היה מגוי חך, וכל עניין פצצת-הקובאלט לא היה ולא נברא.

היסטריות, "דאמויות" כאלה עובי רות כיום על המדינה שלו-שארבע פעי מים בשנה. עצרת הא"ים מקבלת החלטה מטופשת וחסרת-ערך בנגות הציונות. חור לייטרור במעצת פעולה. אש"ף מוזמן לדיון במועצת-הביטחון. בכל פעם פורצת אורגיה של רחי מי-יעדעצמנו, חמשתקת כל אפי שרות של תנוכה רציונלית. הדמגוגי גים משתוללים בכנסת וככלדי

המיסגרת, ולא הטילה את צילה על חיי המדינה. הדוגמה הקאמית ניתנה עדיידי איסר הראל כפרשת "המדענים הגרמניים".

כל מי שהצטרף או לאספסוף (וביכלל זה מיטב העיתונאים והעסקנים של המדינה) יכול רק להסמיק כיום. לזכר הפרשה הזיא. זה היה ב-1963. יום בהיר אחד קם הממונה על שירותי-הביטחון וגילה מוזימה נוראה: מדענים נאצים התקבצו במצריים ומייצרים שם, פצצת קובאלט" נוראית מאיז-כמות, משהו שבהשוואה אליו פצצת האטום של הירושימה היתה מישחקי-לדים. פצצה אחת על ישראל — ופופס, המדינה איננה.

המוקרטיה היא שילטונו של הדמוס — שילטון העם.

"העם" הוא גוף אורגני, מאורגן, מסור דר. העם יכול להתקיים רק במיסגרת של חוק וסדר מוסמכים. הדמוקרטיה היא אמנה לאומית, המעניקה לרוב את השילטון, ומיעוט את הזכות להפוך רוב. השילטון מבוסס על חוק, ובית-המישפט מיישם אותו. זרועות השילטון מוציאות-לפועל את הוראות בית-המישפט. בית-הנבחרים מגבש את רצון הרוב בצורת החלטות וחוקים. בדרך תקינה ואחראית, הממשלה מנהלת את ענייני המדינה ומבצעת את רצון הרוב, מבלי לסגוע בזכויות המיעוט.

כל זה מובין-מאליו כדמוקרטיה. ההיסך מזה הוא שילטון האספסוף. האספסוף אינן גוף מאורגן. אין לו חוק ואין לו סדר. אין לו שרי קוד ואין לו היגיון. הוא נוהר אחר הדמגוג היודע לפנות אל יצריו הי פרימיטיביים ודגניים את דחפיו הבלתי-רציונליים.

בתנך מופיע האספסוף רק פעם אחת בשמו המפורש, והאספסוף אשר בקירבו התאונו תאוה. וישבו ויבכו גם בני-ישי ראל ויאמרו: מי יאכילנו בשר? זכרנו את הדגה אשר נאכל במצריים חונם... כך, כבר במידבר, נמצאו הדמגוגים שי ידעו לעורר את התשוקה למותרות, את הפחדים הסתומים, את הכמיהה לחיים קלים ללא-מאמץ. את השינאה למנהיגות אחראית, לחוק ולסדר. כשיש אספסוף, יש דמגוגים.

ב"ישראל אין האספסוף מתקבץ בי רחוב, כדי לערוך מישפט לינץ' בי אויבי-העם התורני. אין הוא מתאסף בפור רום, כדי לשמוע את נאומו של מארקוס אנתוניוס. בעידן של כליי-התיקשורת ההמור גיים, גם האספסוף מתוחכם יותר.

שילטון האספסוף בישראל פועל כך: דמגוג כלשהו, השואף לפירסום עצמי, זורק דחלל סיסמה פופולרית כלשהי. הוא מצביע על איזשהו אויב, אמיתי או מדומה, פנימה או חיצוני, וקורא: "עליהם!"

מיד נוצרת מקהלה מדברת בקרב כליי התיקשורת. הדמגוג זוכה בכותרות ראשיות בעיתונים, בהופעה בטלוויזיה ובכרדי. בי היסטריה גוברת צועקים השדרנים, העיתור נאים, הפרשנים והכתבלבים: "עליהם! עליהם!"

חבריי-הכנסת העירניים ממהרים להצטרף לאספסוף, מתוך תיקוה להגיע אל השורה הראשונה (ולהצטלם שם). "עליהם!" רוי עמים הח"כים מעל הדוכן, בהצעות לסדרי היום, בהצעות-חוק ובשאליות ובקומוני קאטים. "למען עמנו וארצנו: עליהם!" תוך יומי-ומימים נראה אידיו המדינה כולה אחוזה היסטריה, ה"אוייב" נראה כשליח השטן. הי